

Hjerner til oksekalvekød og mælk

SIDE 2

Et minivådområde gavner naturen og bedriften

SIDE 3

Hjemmeside samler materiale til udenlandske medarbejdere og deres chefer

SIDE 4

Samtale og hverdagsdansk med eksempler fra arbejdslivet og dagligdagen i lokalsamfundet er i fokus, når Rikke Quorning Poulsen underviser ukrainske medarbejdere i dansk i kaffestuen hos Solbakken Agro. Foto: SEGES

Her taler vi allesammen dansk

De ukrainske medarbejdere på Solbakken Agro i Nordjylland har stort udbytte af at lære dansk på bedriften.

"Det er en bil fra Viking. Det er et firma, der inseminerer køer, som kommer her på gården. Ikke spontant, men ud fra en plan lavet efter computer."

Ordene kommer fra Alex Grudin, fodermester og ansat på tredje år på Solbakken Agro ved Aabybro. Det er tirsdag formiddag. Sammen med tre landsmænd og kolleger er den 27-årige ukrainer i gang med de ugentlige tre lektioner i dansk i bedriftens kaffestue.

På køkkenbordet ligger en række laminerede A4-billeder af bl.a. Viking-bilen, en invitation til byfest og et Til salg-skilt.

"Der kan man købe et hus. Ejendomsmægleren hedder John Frandsen. Hans telefonnummer er 98512026," siger 28-årige Olga Koshelkivska.

Fotoene er taget rundt om i Nordjylland af Rikke Quorning Poulsen, ejer af bureauet Dansk til dig.

"Billederne lægger op til samtale om ting og begreber fra elevernes hverdag og gør dem bekendt med almindelige, danske forhold," påpeger hun.

Koncentreret undervisning

Hun har 15 års erfaring som lærer i dansk som andetsprog og har specialiseret sig i at undervise udenlandske medarbejdere ude på gårdene. Det er en god idé, mener 28-årige Misha Dashkevych.

"Rikkens undervisning er bred og spændende.

Vi har fx talt om pension med en pensionsrådgiver og besøgt et plejehjem. Vi går også på sprogskole i Birkelse – og betaler 2.000 kr. pr. halvårsmodul – men på gården er vi et meget mindre hold. Det gør undervisningen mere koncentreret, så vi lærer mere og hurtigere," påpeger Misha Doshkevych. For Klaus Kristiansen, indehaver af Solbakken Agro med 600 økologiske malkekøer, har det stor betydning, at de ukrainske medarbejdere lærer så meget dansk som muligt.

"Vi har en målsætning om at have dansk som hovedsprog på bedriften efter nytår. Vi har forsøgt os med engelsk, men det har givet misforståelser. Hverken jeg, ukrainerne eller vores danske medarbejdere kender alle fagudtryk. Jeg ved fx ikke, hvordan man siger 'skraber' på engelsk," forklarer Klaus Kristiansen.

Bedre integration

Evnen til at holde fast i ukrainerne er et andet aspekt af danskundervisningen.

"Taler vi samme sprog, føler alle sig lige. Det gør det mere attraktivt at arbejde her. Jeg er glad for mine ukrainske ansattes indsats med malkning og kalvepasning og vil gerne have, at de bliver her et godt stykke tid. Det er svært at finde nye medarbejdere. Og et hold som mit nuværende giver en mere stabil drift i forhold til at skulle ansætte og instruere ukrainske praktikanter år efter år," siger Klaus Kristiansen og tilføjer:

"Desuden styrker det at kunne dansk ukrainernes integration i lokalsamfundet, hvor de så småt er ved at etablere sig."

Det er Alex Grudin et eksempel på. Han og hans kone flyttede for nylig fra en af Solbakken Agros boliger til et lejet hus en kilometer fra bedriften. For en måned siden blev han far til en søn og kan godt se sig selv og sin familie blive i Danmark i mange år.

"Taler vi samme sprog, føler alle sig lige."

Klaus Kristiansen, indehaver af Solbakken Agro

"Der er flere muligheder her end i Ukraine, som er plaget af korrupktion, dårlig økonomi og lave lønninger. Derfor håber jeg på at få en permanent opholdstilladelse i Danmark. Det kræver bl.a., at jeg har bestået danskprøve 3. At jeg når det mål, kan dansktimerne her på gården være med til at sikre," fastslår Alex Grudin.

Et, to og tre hjerter til okse-, kalvekød og mejeriprodukter

Dyrevelfærdsmærket udvides til også at omfatte okse- kalvekød og mejeriprodukter. Ordningen forventes at træde i kraft 1. januar 2020.

Grisene har det, kyllingerne har det – og snart har kvæg det også. Fødevareministeriet har besluttet at udvide det statslige dyrevelfærdsmærke til også at omfatte okse-, kalvekød og mejeriprodukter. Formålet er at skabe endnu bedre dyrevelfærd ved at give forbrugerne større indflydelse på produktionen via markedsbaseret dyrevelfærd.

Sektordirektør i L&F Kvæg Ida Storm er glad for, at ordningen også kommer til at gælde kvæg. "Det er ikke gratis at leve op til ekstra dyrevelfærdskrav, og mærket giver mulighed for at belønne en ekstra indsats for dyrevelfærd hos vores køer og kalve," mener hun og fortsætter:

"Vi har allerede et højt niveau af dyrevelfærd i kvægbruget, men vi ved, at mange gerne vil gøre endnu mere. Jeg håber derfor, at forbrugernes betalingsvilje vil give mange producenter mulighed for at producere til hjertemærket og give dem den anerkendelse, der også ligger heri, når der er investeret tid og penge i ekstra tiltag."

Fødevarestyrelsens bekendtgørelse er sendt til notifikation i EU og forventes at træde i kraft 1. januar 2020.

Tre niveauer

Dyrevelfærdsmærket er delt op i niveauer med 1, 2 eller 3 hjerter. Jo flere hjerter, desto bedre dyrevelfærd. Hvert niveau har et sæt kriterier,

man skal leve op til som hhv. mælke- eller kødproducent. Kriterierne i niveauet under skal være opfyldt for at kunne gå til næste niveau med yderligere krav. I niveau 1 må kalvene fx ikke aflives, medmindre det sker af hensyn til sygdoms- og dyrevelfærdproblemer. Et af kravene i niveau 2 består i, at køerne skal på græs fra 1. maj til 1. november. I niveau 3 skal arealet til køerne være 6,6 m² for små racer og 8 m² for store racer. I niveau 3 skal ko og kalv desuden gå sammen de første 24 timer efter kælvning.

"Vi har allerede et højt niveau af dyrevelfærd i kvægbruget, men vi ved, at mange gerne vil gøre endnu mere."

Ida Storm, sektordirektør L&F Kvæg.

Ifølge dyrlæge Peter Raundal, SEGES, lever man som økolog i udgangspunktet op til niveau 2-kriterierne. Opfylder man desuden ovennævnte arealkrav, kan man også levere til niveau 3. Her understreger han, at de 2 m² kan udgøres af et udeareal. Du kan se en oversigt over kriterierne for levering af mælk i skemaet nedenfor.

Det er op til det enkelte slagteri og mejeri at fastsætte størrelsen af deres tillæg for ordningen.

Sådan kommer du med

Som leverandør kommer du med i hjerteordningen ved at indsende et ansøgningsskema, der er ved at blive udarbejdet i Fødevarestyrelsen. Der vil være et skema for hhv. levering af kød og mælk pga. forskellige kriterier. Fx skal ko og kalv gå sammen i 3 måneder, hvis man vil levere kød i niveau 3.

Efterfølgende skal man rekvirere et kontrolbesøg fra Fødevarestyrelsen eller et andet certificeret kontrolorgan såsom Baltic. Når det er konstateret, at produktionen gennemføres efter kriterierne, tildeles man det relevante niveau af Dyrevelfærdsmærket i CHR-registeret.

Fødevarestyrelsen vurderer, at det vil gå rimelig hurtigt fra indlevering af ansøgningen, til man kan levere mælk i hjerteordningen, mens der kan være lidt omlægningstid for levering af kød.

/ KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Du kan læse mere om Dyrevelfærdsmærket og kriterierne på:
www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Fakta-om-dyrevelfaerdsmaerket.aspx

Kriterier for mælk	Standard	♥	♥♥	♥♥♥
Aflivning af kalve	Tilladt			
Grovfoder – ekstra krav		X	X	X
Smertelindring		X	X	X
Handlingsplan vedr. dødelighed i besætningen	Intet krav	X	X	X
Højest/Max. 8 timers transport til slagtning		X	X	X
Bindestald	Tilladt			
Fuldspalter	Tilladt			
Lejeareal			Strøelse	Strøelse
Øget arealkrav			X	X
Kalvens tid sammen med koen efter kælvning		12 timer	12 timer	24 timer
Mælkefodring		Første 8 uger	Første 10 uger	Første 12 uger
Adgang til ude- og græsareal			Adgang til udeareal	Adgang til græsareal

Vand giver liv til naturen og bedriften

Et minivådområde er til fordel for naturen, landbrugets image og bedriften, mener en mælkeproducent ved Storvorde.

Det gavner både bedriften, naturen og landbrugets image. Sådan lyder den korte version af grunden til, at mælkeproducent Kristian Olesens besluttede at etablere et minivådområde på 1,5 ha af sin jord på Mosegården ved Storvorde.

"Ud over at sende et tydeligt signal om, at landbruget har stor interesse i at mindske udledningen af kvælstof og i at bidrage til en mere mangfoldig natur, får min bedrift også gavn af minivådområdet," siger Kristian Olesen og uddyber:

"På sigt vil området måske kunne betyde, at jeg bliver mindre afhængig af efterafgrøder. Når jeg får monteret en afvandingspumpe i begyndelsen af næste måned, vil jeg bedre kunne styre vandstanden i drænsystemet og bestemme, hvor vandet skal løbe hen."

I alt vil Kristian Olesens minivådområde komme til at afvande godt 50 ha af hans i alt 320 ha jord, der ligger på flad, gammel havbund. Landbrugsstyrelsen har givet tilsagn om at give 550.000 kr. i støtte til dækning af hans udgifter til at anlægge minivådområdet.

Ingen økonomiske tab

Området ligger i en fugtig ende af marken, som det trods drænen kunne være lidt omstændeligt at arbejde på. Derfor forventer Kristian Olesen ikke at mærke nogen synderlig effekt af at have sagt farvel til 1,5 ha landbrugsjord.

"Jeg har jord nok at sprede gylle på og får erstatning for ikke at kunne dyrke jorden på det areal, der er blevet til et minivådområde. Så det skal nok balancere," vurderer Kristian Olesen.

Han har brugt cirka en måned på etableringen af området i samarbejde med en entreprenør og oplandskonsulent Rune Hjortbak fra Agri Nord.

"Han har hjulpet med papirarbejdet, og alt i alt har jeg ikke brugt det store antal timer på opgaven. Men det er vigtigt at sørge for, at der er god kontakt mellem dem, der er involverede i projektet, så ingen går skævt af hinanden," understreger Kristian Olesen.

Nysgerrige naboer

Flere gange har han haft besøg af nysgerrige naboer, der vil se, hvordan området kommer til at fungere. Kristian Olesen er også spændt på resultatet af sit miljøtiltag:

"Vi siger ikke nej til natur, og jeg ser frem til, at der kommer fugle, frøer, klovbærende vildt og andet dyreliv ved minivådområdet. Vand giver altid liv."

338 landmænd og lodsejere ansøgte om at anlægge minivådområder i 2019-runden. Opfylder de kravene, kan alle ansøgninger imødekommes efter fødevareminister Mogens Jensens afsættelse af ekstra penge til området, som giver en total på 193,1 mio. kr.

/ HENRIK LOMHOLT RASMUSSEN, SEGES

Når Kristian Olesens minivådområde tages i brug i løbet af efteråret, vil det afvande 50 ha af hans 320 ha jord. I områdets 5 damme, hvis samlede areal er 0,75 ha, vil der årligt blive fjernet 273 kilo kvælstof.
Foto: SEGES

Tre tip

Landmand Kristian Olesens tre råd ved etablering af et minivådområde:

- 1 Vælg en entreprenør, som er vant til at arbejde med dræn
- 2 Anlæg området i en tør periode af året
- 3 Sørg for, at de involverede i projektet er i tæt kontakt og mødes fysisk ved området.

Fodringsdag med fokus på protein

L&F Kvæg har et strategimål om at øge kvælstofeffektiviteten. Derfor fyldte protein til malkekøer hele formiddagens program på årets Fodringsdag.

En reduceret proteintildeling er den mest effektive måde at øge kvælstofeffektiviteten på. Dette blev på årets Fodringsdag bl.a. belyst med et flerårigt forsøg fra England, der viste, at køerne ikke gav mere mælk med 18 pct. råprotein end med 16 pct. råprotein. Køer, der åd en ration med 14 pct. råpro-

tein, havde derimod lavere ydelse og indikationer på dårligere reproduktion. Til gengæld var kvælstofeffektiviteten høj. Den bedste økonomi blev opnået med 16 pct. råprotein i rationen. Bemærkelsesværdigt er det, at danske malkekøer af stor race bliver fodret med 17,2 pct. råprotein og jerseykøer endnu højere.

Hovedbudskaber fra Fodringsdagen:

- Der fodres generelt med et for højt protein-niveau, ift. hvad køerne responderer med i mælk, og således hvad der er produktionsøkonomisk optimalt. Der kan spares 350 kr./årsko

- 'Normtallene' stiger med det stigende proteinforbrug, og det gør det sværere at opnå tilladelser til at opføre kostalde eller udvide
- Hestebønner (2 kg/ko/dag) kan erstatte raps og sojaskrå i praksis
- Lav grovfoderandel kan reducere metan markant hos køer af stor race, men mindre hos jerseykøer.

Fodringsdagen fandt sted 10. september og samlede i år 235 deltagere, hvilket er det højeste antal deltagere i nyere tid.

/ NICOLAJ I. NIELSEN, SEGES

Ny side samler materiale på engelsk

Gør dine udenlandske medarbejdere endnu dygtigere med film, digitale kurser, faktaark og meget mere. Find det på: www.landbrugsinfo.dk/workingwithcattle

"De udenlandske medarbejdere i kvægbruget vil gerne vide mere om landbrug. De har bare svært ved at finde ud af, hvor de skal søge ny viden henne."

Sådan lyder det fra specialkonsulent Vibeke Fladkjær Nielsen, SEGES, der tidligere på året lavede en undersøgelse af formidlingsudfordringen på bedrifter med udenlandske ansatte.

Det er baggrunden for, at SEGES har samlet bl.a. film, faktaark, digitale kurser på engelsk om fx malkning, kalvepasning og arbejdssikkerhed på www.landbrugsinfo.dk/workingwithcattle.

Siden indeholder blandt meget andet:

- Film om korrekte malkerutiner
- Digitalt kursus om korrekt hjælp ved kælvning
- Pixibogen 'Working in Denmark' om kulturforskelle, udenlandske medarbejdere kan møde, når de kommer til Danmark
- En omfattende materialesamling om arbejdssikkerhed
- 8 SOP's om alt fra reproduktion til smittebeskyttelse
- Digitalt kursus om at spotte den syge kalv tidligt
- Et faktaark med alle udtryk i DMS

Alt sammen på engelsk eller med engelske undertekster.

I nærkontakt med landbruget

1.500 børn og voksne blev klogere på mælkeproduktion til Åbent Landbrug på gården St. Hessel søndag den 15. september.

"Muuh! Jeg er en ko," siger treårige Ida Schmidt, mens hun hopper i halmen og klapper kalve i kalveboksen på gården St. Hessel ved Holstebro.

Det er søndag den 15. september, og med sin storebror Mads og mor Lise Schmidt er den lille pige til Åbent Landbrug sammen med ca. 1.500 børn og voksne på den økologiske bedrift.

"Ida er helt pjattet med dyr, og Åbent Landbrug er en helt oplagt dag til at forstærke hendes interesse samt sætte hende ind i, hvor mælken kommer fra, og hvad man laver på en gård," siger Lise Schmidt.

St. Hessels ejerpar, Lis og Helge Nielsen, glæder sig over at kunne gøre de mange gæster klogere på landbrug.

"Det er vigtigt at vise byfolk og andre forbrugere, hvad vi laver. Vi og vores samarbejds-

Ida Schmidt på tre år havde en fest med køer og kalve til Åbent Landbrug på St. Hessel. Foto: SEGES

partnere fra virksomheder og lokale foreninger lægger mange timer i at arrangere dagen. Men det er sliddet værd, når folk siger farvel og takker for et godt arrangement," fastslår Helge Nielsen.

62 gårde over hele landet deltog i Åbent Landbrug, der i alt havde 84.922 gæster.

/ HENRIK LOMHOLT RASMUSSEN, SEGES

Lær mere om kvæg
Scan QR-koden eller
Besøg landbrugsinfo.dk/workingwithcattle.

Learn more about cattle
On "www.landbrugsinfo.dk/workingwithcattle" you will find videos, fact sheets, online courses and much more about topics such as milking, calf management and safety at work – in English.

Gårdrådet hjælper strategien på rette kurs

Et gådråd bestående af erfarne kræfter hjælper Mogens Jeppesen til at træffe de rigtige beslutninger på bedriften.

Mogens Jeppesen, økologisk mælkeproducent fra Nørre Nissum, er glad for at have etableret et gådråd med erfarne rådgivere og landmænd.

"Gårdrådet er med til at holde mig på sporet og er med til at sikre, at jeg overvejer bedriftens næste skridt grundigt. Kan jeg lære af de andre i rådet, begår jeg måske færre fejl," siger Mogens Jeppesen.

Bent Graversen er glad for at være med i gårdrådet:

"Det er spændende. Vi kommer med vores syn på sagen og spørger ind til den strategi og de beslutninger, som Mogens tager."

Hør om gårdrådet i denne podcast: podcast.seges.dk eller scan QR kode.

/ ERIK SUHR, SEGES